

яких встановлюються нові обставини злочинів, а іноді і вилучають нові речові докази, а також підтверджуються вже здобуті докази, що в подальшому дають змогу правоохоронним органам проводити інші та додаткові слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії.

Список використаних джерел

1. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.

2. Татарин Н.М. Особливості організації розслідування воєнних злочинів. Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану. Харків, 2022. с. 40-43

3. Павленко С. О. Основи оперативно-розшукової тактики : монографія. Київ : Людмила, 2022. 624 с.

Штанько Нікіта Євгенович,
аспірант Національної академії внутрішніх
справ

ПРЕДМЕТ КОНТРАБАНДИ

На сьогодні однією з найбільших загроз для національної безпеки України в економічній сфері є контрабанда. Так, нещодавно на засіданні Ради національної безпеки і оборони України глава держави В.О. Зеленський озвучив інформацію про те, що через контрабанду державний бюджет щорічно втрачає 300 млрд. грн., що дало Президенту України підстави для її порівняння з економічним тероризмом проти нашої держави.

Війна в нашій країні змінила не лише життя звичайних людей у всьому світі, а й підпільний світ злочинної діяльності.

Метою даної статті є висвітлення проблемних питань загальної та спеціальної норми про контрабанду та певні протиріччя у визначенні предмета контрабанди. Науковою розробкою цієї проблематики займалися О.О. Дудоров, Р.О. Мовчан, О.В. Процюк, А.А. Музика, М.І. Хавронюк, О.М. Омельчук, Є.П. Гайворонський, В.В. Сіленко, О.О. Кравченко, С.О. Сорока, А.Н. Мирошніченко.

Як можна пригадати, 15 листопада 2011 року Верховна Рада декриміналізувала контрабанду товарів шляхом прийняття закону щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності № 4025-VI, яким, серед іншого, внесла зміни до статті 201 КК України. Так, з 2012 року переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від

митного контролю товарів не є контрабандою і не вважається злочином.

Чинна редакція статті 201 КК України передбачає настання кримінальної відповідальності лише за переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Незаконне переміщення інших товарів, вказаних у цій статті, крім наркотичних речовин (ст. 305 КК України), та лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України (ст. 201-1 КК України), на сьогоднішній день не є контрабандою.[1]

Законодавець відносить контрабанду до злочинів у сфері господарської діяльності (ст. 201 КК України). Предметом контрабанди (ст. 201 КК України) можуть бути культурні цінності, отруйні, сильнодіючі, вибухові речовини, радіоактивні матеріали, зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та боєприпасів до неї), частини вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації.[1]

Водночас, аналізуючи зміст інших статей Кримінального кодексу України, прослідковуються розбіжності та виникає певна конкуренція між загальним та спеціальним змістом норми.

Так, наприклад, види злочинів пов'язаних із зброєю, знаходяться у розділі «Злочини проти громадської безпеки». Ознакою цих злочинів виступають предмети або знаряддя, які за своєю природою несуть загрозу громадській безпеці та мають винищувальний характер. Саме тому законодавець і відокремив їх в спеціальний розділ.

Виходячи з аналізу предмета злочинів проти громадської безпеці, було б цілком доречно контрабанду вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів розмістити також в розділі «Злочини проти громадської безпеки».

Окремим, цікавим предметом згідно статті 201 КК України законодавець виділяє контрабанду спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. На нашу думку, для такого специфічного предмета статті передбачений спеціальний розділ в Кримінальному кодексі України, як «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електронного зв'язку», в якому як раз і доречно було передбачити відповідальність за таким родовим предметом.

У розділі XIII Особливої частини Кримінального кодексу України «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» міститься спеціальна норма (ст. 305 КК України), яка в свою чергу передбачає відповідальність за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Якщо порівнювати загальну (ст. 201 КК України) та спеціальну норму (ст. 305 КК України) то виникають певні протиріччя.

Як вже зазначалось вище, одними із предметів контрабанди статті 305 КК України можуть бути наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби. В свою чергу, згідно статті 201 КК України це отруйні ті сильнодіючі речовини. Можна дійти до висновку, що спеціальна норма не містить в своєму переліку такі види речовин, як отруйні та сильнодіючі. Окрім цього, згідно статті 321 КК України, законодавцем передбачено окремий вид отруйних та сильнодіючих лікарських засобів. Підсумовуючи, вважаємо за необхідне розширити перелік предметів контрабанди згідно вказаного вище переліку.

Отже, слід внести зміни до статті 201 КК України та статті 305 КК України, шляхом розширення предметів контрабанди та узгодити зміст загальної та спеціальної норми. На практиці, ці норм є конкуруючими і для простішого їх застосування органами досудового розслідування слід більш детально конкретизувати предмет. Адже саме визначення предмету впливає як на кваліфікацію злочину так і на сам об'єкт.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 06 вересня 2023 року.: (джерело документа: <https://zakon.rada.gov.ua>)

2. Мирошніченко Н. А. Об'єкт та предмет кримінально-караної контрабанди / Н. А. Мирошніченко // Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г. О. Ульянова. - Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2017. - С. 211-213.